

vy jen, jsou-li pro zaměstnance příznivější.

Zákon o sociálním pojištění v § 142 stanovil zásadu závaznosti kolektivní smlouvy takto: »Sjedná-li Ústřední sociální pojišťovna nebo příslušný svaz nemocenských pojišťoven s organizací lékařskou smlouvu o zajištění lékařské služby pro celý obvod působnosti organizace lékařské nebo pro část obvodu, je tato smlouva závazna pro nemocenské pojišťovny a členy lékařské organizace tohoto obvodu, konající službu nemocenských lékařů.« Podobné smlouvy mohou být sjednány s organizací porodních asistentek.

Zásadu závaznosti kolektivní smlouvy provedl dále zákon z 12. prosince 1919, č. 29 Sb. z. a n. ex 1920, o úpravě pracovních a mzdových poměrů domácí práce v §§ 20 a 21:

§ 20.

Úmluvy stran sjednané před vydáním řádu domácí práce pozbývají platnosti, pokud jsou se řádem v rozporu, vyjmajíc tarifní smlouvy (§ 21).

§ 21.

(1) Ujedná-li sdružení zaměstnavatelů a sdružení zaměstnanců výrobních odvětví domácí práce, pro něž byly zřízeny ústřední komise, mzdy dělníků, ceny odváděného zboží a jiné pracovní a dodávkové podmínky (v tarifní smlouvě), platí ustanovení tarifní smlouvy o vzájemných plněních stran za součást každé smlouvy, která byla ujednána mezi

příslušníky sdružení, zúčastněných na tarifní smlouvě.

(2) Ustanovení takové tarifní smlouvy platí pro zúčastněné strany také tehdy, jsou-li v rozporu s ustanoveními dosud platného řádu. Každá smluvní strana může však po vydání řádu, odporujícího hromadné smlouvě, vypovědět tuto na 6 neděl bez ohledu na jinak smlouvenou dobu její platnosti.

Pro domovníky ustanovil § 18 zákona ze dne 30. ledna 1920, č. 82 Sb. z. a n., kterým se upravují právní poměry domovníků, že »kolektivní smlouvy, ujednané v rámci tohoto zákona mezi organizacemi majitelů domů a mezi organizacemi domovníků, jsou závazny pro obě strany, náležejí-li navzájem k organizacím, které ujednaly smlouvu«. Výše odměny pro domovníka (§ 9), byla-li stanovena v kolektivních smlouvách, učiněných mezi organizacemi vlastníků domů a organizacemi domovníků, jest závazna v obvodu, pro který byla smlouva učiněna.

K těmto předpisům řadí se nařízení ministra s plnou mocou pro správu Slovenska (nař. č. 19/1920, Úřední noviny č. 617 ex 1920, nař. č. 64/1920, Úřední noviny čís. 35/1920, nař. č. 75/1920, Úřední noviny č. 40 ex 1920, nař. čís. 3/1923, Úřední noviny čís. 59/1923).

Přes tyto speciální předpisy dosud úprava kolektivních smluv nepřekročila, tím spíše také pokud jde o závaznost těchto smluv. (Pokračování.)

Dr. FRANTIŠEK KRAUS:

Pracovní právo ve „Slovníku veřejného práva československého“.

V sešitě XXXII. »Slovníku veřejného práva československého« věnována jest řada hesel pracovnímu právu; význam a důležitost, jichž si toto monumentální dílo vydobylo v naší literatuře veřejného práva, zavazuje k tomu, aby i v tomto časopise věnována byla těmto heslům patřičná pozornost. Jest proto předem vytknouti, že právní oblasti pracovního práva dostalo se — jak možno říci — toho štěstí u nás, že je to sám první prezident nejvyššího správního soudu dr. Emil Hácha, který pokládá tuto sféru právní vědy za sféru svého zvláštního vědeckého zájmu. To se již projevilo vynikající měrou při zpracování hesla o koaličním právu zaměstnanců, neboť již toto heslo patří svojí vysokou vědeckou úrovní a bohatostí plodných podnětů nejen mezi nejlepší, ale i mezi nejmoderněji vypracovaná hesla »Slovníku veřejného práva«. V hesle tom totiž nejenže jeho autor zevrubně se vypořádal s právníkou literaturou německou a samozřejmě i s naší, nýbrž přihlédl i k stavu práva sovětského, což je v našich poměrech výjimkou stejně vzácnou jako úctyhodnou. Nadto neomezil se pouze na právní rozbor této otázky, nýbrž přihlédl i velmi hluboce k samé sociální podstatě koaličního práva, zachytiv tak důležitý

sociální charakter koaličního práva, který z tohoto práva tvoří spojovací článek mezi starým odumírajícím systémem sociálním a novým společenským řádem. Stejně tak ve svrchu zmíněném sešitu »Slovníku« na prvním místě co do hodnoty jest položiti heslo »Pracovní právo«, zpracované týměž autorem. Lze říci, že v pojmoslovném úvodu tohoto hesla zde po prvé u nás byla věnována bližší pozornost pojmovému vymezení této právní oblasti. Hácha zde poukazuje nejprve na úsilí říšskoněmecké vědy, mající svou oporu již v ústavním předpisu čl. 157. Výmarské ústavy, podle něhož má říše vytvořiti jednotné pracovní právo. Za nejběžnější pokládá pak Hácha vymezení pojmu toho pocházející od Waltra Kaskela, který pracovní právo definuje jakožto zvláštní právo (»Sonderrecht«) všech stavů, které z povolání konají práci námezdní (»Lohnarbeit«) na základě smluv pracovních. Předmětem tohoto práva jest pak podle Kaskela úprava právního postavení zaměstnance ve všech třech myslitelných vztazích, to jest jednak ve vztahu k zaměstnavateli, jednak ke spoluzaměstnančům téhož závodu i téhož pracovního odboru a konečně ve vztahu ke státu, jenž učinil svým úkolem pracovní sílu

svých občanů jakožto cenný statek národní udržovati a chrániti. Proti této definici Kaske-
lově, kladoucí důraz spíše na subjekt pracovní-
ho práva, to jest na zaměstnance, a tvořící tak
pracovní právo právem určitých subjektů, to
jest subjektů sociálně slabších, nutno postaviti
definici Heinze Patthoffa, který vymezuje spíše
objektivně pracovní právo jako právo, jež vztahuje
se k poměru pracovnímu, to jest závislé od
práci zaměstnanců, kteří jsou zaměstnání v
cizí službě a začlenění do cizího zá-
vodu. Je to podle Patthoffa soubor všech práv-
ních norem, jež se vztahují k poměru pracovní-
mu, to jest ke skutečnosti, že jeden občan jest
jiným občanem ustanoven (angestellt) ve službě
tohoto, a to tím způsobem, že »ustanovený«
jest existenčně odkázán na to, do poměru pracovního
vstoupiti. Proti těmto dvěma definicím upozor-
ňuje pak Hácha na definici třetí, definici Jaco-
biho, který vymezuje pracovní právo jako sou-
bor právních norem, jež připojují právní účinky
ke skutkové podstatě pracovního poměru. Poslé-
ze upozorňuje na široce vybudovaný pojem
Silberschmittův, jenž pod doznáním vlivem
špenglerovské filosofie dějin (»Untergang des
Abendlandes«) představuje si pracovní právo
jako právo pracovní energie vůbec, jež
objímá veškerou lidskou práci, tedy i práci
těch, kdož pracují organisátorsky, a to nikoliv
na základě smlouvy. Právem podotýká Hácha,
že žádá z těchto definicí neznamená ještě
poslední slovo. K tomuto mínění Háchovu
jest podotknouti, že sice definice ony
znamenají tu cennější, tu méně významnou
práci průkopnickou, že však nutno při
stanovení konečné definice pracovního
práva zejména nezapomenouti na to,
posuzuje-li se pracovní právo s hlediska
právního či s hlediska sociálního. Pokud
jde o hledisko právní, jest nejbližší
pravdě asi definice Jacobiho, a proto
také právem Jacobiho vylučuje právo
zaměstnanců v poměru veřejno-
právním, práva pracovního. S hlediska
sociálního ovšem nutno zdůrazniti, že
přes rozmanitost forem právních tvořena
jest ženoucími silami sociálního vývoje
jednotná oblast právních předpisů,
týkajících se práce a odměny za ni,
a že tento sociální vývoj intenduje k
tomu, aby vůbec veškerý vztah individua
ke společnosti vybudován byl na
principech obdobných právu pracovnímu.
Je-li vedoucí ideou budoucího
společenského pořádku princip, že
každému má se dostávat podle jeho
potřeb (rozuměj objektivních) a od
každého že má býti požadováno
podle jeho schopností, pak v obou
částech tohoto

principu pronikají prvky obdobné právu
pracovnímu. A tak lze říci, že pracovní
právo stane se ústřední oblastí budoucího
právního řádu tak asi, jako instituce
soukromého vlastnictví byla
ústřední oblastí právního řádu
kapitalistického. Bylo by si
žádati, aby množství podnětů
nejen po stránce právní, obsa-
žených v poučném hesle Hácho-
vě, nalezlo podobatele stejné
vynikajícího. Z hesel dotýka-
jících se pracovního práva
položiti jest na druhé místo
Krčmářovo heslo o smlouvě
pracovní. Heslo toto bylo
sepsáno autorem, jak možno
říci, povoláním k jeho
zpracování celým jeho
životním dílem, neboť
Krčmář vstoupil do vědeckého
světa svou první větší
prací, věnovanou právé
smlouvě námezdní. Odtud
zachoval si po celou dobu
své vědecké činnosti vždy
živý a hluboký zájem o
tento právní poměr a jistě
nebudeme daleko od pravdy,
prohlásíme-li, že geniálnost
postřehu tohoto našeho
vědce již v mládí vedla
jej k tomu, že bezpečně
zjistil právní oblast, jež
stane se nejdůležitější
právní oblastí budoucnosti.
Heslo o pracovní smlouvě
poskytuje spolehlivou
encyklopedickou informaci
a stane se bezpečným
vodítkem praksi v mnohých
sporných otázkách, tak
zejména pokud jde o
vymezení podstatných
znaků pracovní smlouvy,
jakož i rozbor ostatních
součástí jejích. Jest však
litovali, že v hesle tom a
ani v hesle zpracovaném
radou nejvyššího
správního soudu dr. Zikánem
o pracovní době není
věnována pozornost
sporné a vrcholně
důležité otázky přes čas.
Zmínka v hesle Zikánově
obsažená je naprosto
nepostačující a nedotýká
se vůbec jádra této
sporné otázky.

Jako zajímavý detail
budiž v tomto listě
uvedeno, že Krčmář
překládá znění § 1156
lit. b) občanského
zákoníka způsobem
pro zaměstnance
nepříznivým, tedy
způsobem, který jest
v rozporu s výkladem,
jenž tomuto
paragrafu byl dán
článkem, otištěným
v tomto časopise v
únoru 1932. Krčmář
totiž větu vedlejší
tohoto paragrafu
slovy »das nicht...
verursacht wurde«
vztahuje pouze na
propuštění a nikoliv
na výpověď.

V této souvislosti
bylo by pak vůbec
vytknouti, že pracím,
které o určitých
speciálních otázkách
byly publikovány
v časopise »Pracovní
právo«, v zmíněném
heslech slovníku
»Veřejného práva
československého«
není vůbec věnována
pozornost, ba v
soupisu literatury
časopis ten ani
uveden není.

Z rozhodnutí ve věcech pracovních.

Služební smlouva

§ 1151.

614.

Obchodní zástupci (agenti), kteří nestojí ve službách jednoho určitého živnostníka, platí za samostatné obchodníky a tudíž podnikatele a soutěžitele. Rozh. nejv. soudu z 25. II. 1933, Rv II 757/31. Pr. Arch. XV., č. 17., str. 1204.

§ 1151.

615.

Zaměstnanec biografu zůstává i po propachtování biografu ve službách majitele licence. Rozh. nejv. soudu z 22. VI. 1933, R I 143/33, Váž. obč. 12705. Prejudikatura Váž. obč. 11841.*)

*) Váž. obč. 11841. (Rozh. z 27. VIII. 1932, č. R II 88/32, Rv II 177/32, v »Prac. právu«, roč. XII., str. 88., č. 526.) Tim, že byla obci zemským úřadem (zemskou politickou správou) udělena licence podle nařízení ze

§ 1162.

616.

Zákaz prepustenia zamestnanca alebo jeho vypovedania, vyslovený v § 55 zák. z 21. februára 1929, č. 26 Sb. z. a n., vzťahuje sa len na prípady liečebnej pečlivosti podľa §§ 49 nasl. cit. zák. a nie na prípady, keď zamestnanec bol penzijným ústavom poskytnutý len lacnejší byt v kúpeľoch po dobu jeho dovolenej. Rozh. nej. soudu z 25. XI. 1952, Rv III 880/51. Pravný Obzor 1111.

dne 18. září 1912, čís. 191 ř. zák., stala se obec podnikatelkou kinematografu a zůstala jí, i když uzavřela s třetí osobou smlouvu o provozování kinematografu a povolila jí na provozování takový vliv, že pak měla snad jen účast na zisku. Vzal-li zemský úřad smlouvu na vědomí, souhlasil s tím, by třetí osoba byla obchodvedoucí a zástupcem obce při provozování kinematografické licence. V takovém případě ručí obec za úraz zaměstnance v podniku podle § 46 a ona třetí osoba podle § 47 zák. o úraz. poj. děln.